

عنوان مقاله:

واکاوی همدید رخداد گردوغبار بهاره در غرب ایران

محل انتشار:

فصلنامه پژوهش های جغرافیای طبیعی، دوره 44، شماره 2 (سال: 1391)

تعداد صفحات اصل مقاله: 29

نویسندگان:

فرامرز خوش اخلاق - استادیار دانشکده‌ی جغرافیا، دانشگاه تهران

محمد سعید نجفی - دانشجوی کارشناسی ارشد اقلیم‌شناسی، دانشکده‌ی جغرافیا، دانشگاه تهران

مهدی صمدی - کارشناس ارشد سنجش از دور و سیستم اطلاعات جغرافیایی، دانشکده‌ی جغرافیا، دانشگاه تهران

خلاصه مقاله:

غرب و جنوب‌غرب ایران، به دلیل همجواری با پهنه‌های وسیع بیابانی عراق و شمال عربستان، به طور پیوسته در معرض پدیده‌ی گردوغبار قرار دارد. در این مطالعه به منظور تعیین دوره‌های مورد مطالعه، از داده‌های پدیده‌ی گردوغبار و میزان دید افقی در دوره‌ی زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۱ و تصاویر ماهواره‌ای سنجنده‌ی مادیس استفاده شد. سپس برای شناسایی الگوهای همدید حاکم در زمان رخداد گردوغبار در فصل بهار با انتخاب ۱۵ دوره رخداد گردوغبار در فصل بهار، داده‌های شبکه‌بندی‌شده‌ی دما، فشار سطح دریا، ارتفاع ژئوپتانسیل، نم ویژه و نسبی، سرعت قائم، مولفه‌ی باد زناری (U) و نصف النهاری (V)، برای ترازهای متفاوت از NCEP/NCAR تهیه و پس از تولید نقشه و پردازش‌های آماری، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته شد. الگوهای همدید انتشار گردوغبار در فصل بهار در غرب ایران، به سه الگوی پویا، گرمایی و گرمایی گروه‌بندی می‌شوند. در الگوی پویا، سیستم‌های مهاجر بادهای غربی در شکل‌گیری گردوغبار، نقش تعیین‌کننده‌ی دارند. بدین صورت که شکل‌گیری ناوه غربی، الگوی بندالی زوجی یا بندالی امگایی در تراز میانی و پیرو آن، ایجاد مرکز همگرایی سطحی و کنش دو مرکز واگرایی بالایی و همگرایی سطحی، همراه با جبهه‌زایی در منطقه، موجب تشدید ناپایداری‌ها و افزایش سرعت باد در مناطق خشک مجاور ایران شده که به دلیل عدم تغذیه‌ی رطوبتی کافی، گردوغبار ایجاد می‌شود. در الگوی گرمایی، گردوغبار هم تحت تاثیر شرایط حرارتی سطح زمین در عرض‌های پایین در کشور عربستان ایجاد می‌شود و هم در اثر نفوذ ناوه غربی در تراز میانی جو در عرض‌های بالاتر که حاصل آن، افزایش ناپایداری در کشور عراق است. الگوی گرمایی مربوط به اواخر فصل بهار بوده که پرفشار جنب‌حاره، پدیده‌ی غالب جو بالا در عرض‌های پایین به‌شمار می‌رود و گردوغبار در اثر شکل‌گیری کم‌فشارهای گرمایی و افزایش سرعت باد در مناطق خشک مجاور ایران ایجاد می‌شود.

کلمات کلیدی:

آب و هواشناسی همدید، سامانه‌های جوی، سنجنده‌ی مادیس، غرب و جنوب‌غرب ایران، گردوغبار

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1298606>

